

❀ นางหมากบ บุญเฉลย ❀
ประเภทเครื่องทอ (ผ้าขาวม้าร้อยสี)

ผ้าขาวม้าร้อยสี

ผ้าขาวม้าร้อยสี

“ผ้าขาวม้าร้อยสี” เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษโดยในสมัยก่อนชาวบ้านหนองขาวมีอาชีพทำนา และผู้หญิงจะต้องทอผ้าสำหรับนำไปใช้งานในชีวิตประจำวัน นิยมทอผ้าด้วยมือและผ้าทอส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องนุ่งห่ม และผ้าขาวม้า ลักษณะของผ้าขาวม้าร้อยสีจะมีสีสันทที่สวยสดใสประกอบด้วยลวดลายที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์จึงกลายเป็นงานหัตถกรรมที่ล้ำค่ามาจนถึงปัจจุบัน

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางหมากบ บุญเฉลย เกิดและเติบโตมาในบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จึงได้เห็นผู้คนในชุมชนทอผ้ามาโดยตลอด นางหมากบได้เรียนรู้เทคนิคและขั้นตอนต่าง ๆ ในการทอผ้ามาจากนางสำราญ บุญเลิศ ผู้เป็นแม่ เริ่มจากการทอผ้าไว้สำหรับใช้เองในครัวเรือน จนในระยະหนึ่งต้องหยุดงานทอผ้าแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่น แต่ต่อมาก็ได้หันกลับมาทอผ้าอีกครั้งอย่างจริงจัง ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ จะสืบสานงานหัตถกรรมประจำชุมชน ที่ถือได้ว่าเป็นผ้าท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่โดดเด่นอย่างมาก นอกจากนี้ยังต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้ได้ผ้าขาวม้าที่มีความสวยงาม โดดเด่นด้วยสีสันที่สดใส กลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านหนองขาวที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในเวลาต่อมา

ผ้าขาวม้าร้อยสี

นางหมากบับนับได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการทอ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” คนสำคัญ ของบ้านหนองขาวที่ยังคงอนุรักษ์การทอผ้าด้วยมือตามกรรมวิธีแบบโบราณ ที่ยังคงหลงเหลือในชุมชน และยังสร้างสรรค์ผ้าขาวม้าร้อยสีตามแบบวัฒนธรรมของบ้านหนองขาว ที่สร้างชื่อเสียงอย่างต่อเนื่องจวบจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นเวลากว่า 21 ปีแล้ว

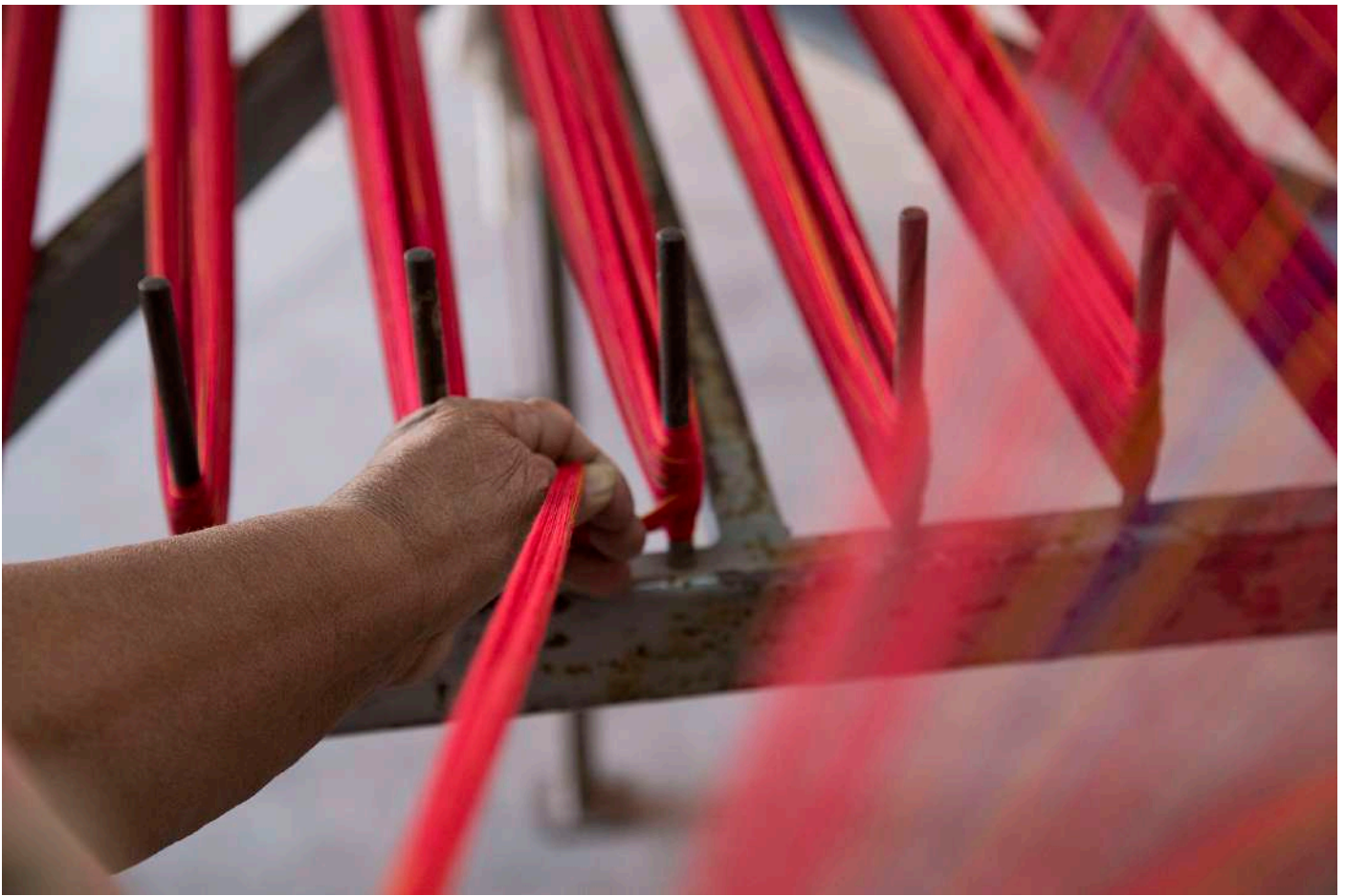

ผ้าขาวม้าร้อยสี

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

การทอผ้าขาวม้า ถือเป็นงานหัตถกรรมเก่าแก่ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของ
คนโบราณซึ่งนิยมนำผ้าขาวม้ามาใช้ในการดำรงชีวิตอยู่เสมอ นางหมากบถือเป็นหนึ่ง
ในช่างทอผ้าผู้มีทักษะและความชำนาญในการทอผ้าขาวม้าร้อยสี ถักทอขึ้นด้วยวิธีการ
ทอที่กระตุก ซึ่งเป็นวิธีการทอผ้าแบบโบราณ ใช้มือในการกระตุกคั่นกระตุก ที่มีการ
ถักทออย่างประณีต นิยมใช้ด้ายสีต่าง ๆ ในการทอผ้าขาวม้ากว่า 100 สี เพื่อให้ได้
ผืนผ้าขาวม้าที่มีสีเส้นหลากหลายสี จนนับเป็นร้อย ๆ สี ทำให้เกิดความวิจิตรงดงาม
บนลายผ้าที่โดดเด่น ซึ่งส่วนสำคัญที่สุดในการทอผ้าขาวม้าร้อยสี คือ การเลือกเส้นใย
ที่มีคุณภาพและมีสีเส้นที่สดใส นำมาจัดวางบนผ้าจนได้ผ้าทอที่มีสีเส้นสวยงามลงตัว

การสร้างสรรค์ลวดลายด้วยวิธีการเก็บเขาลายไว้บนที่ทอจะทอเป็นผืน หรือเรียกอีกอย่างว่า “การคั่นลายผ้า” ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องใช้ทักษะความชำนาญใน 3 ลายหลักของผ้าขาวม้า คือ ลายตาจ๊ก ลายตาคู่และลายหมากรุก ช่างทอต้องอาศัยความอดทนเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะใช้เวลาในการทำงานที่นานแล้ว ยังต้องใช้เวลาอย่างมากในการฝึกฝนจนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญ ด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนานทำให้ช่างทอมีความชำนาญด้านนี้เป็นอย่างมาก จึงทำให้ทอผ้าขาวม้าได้เรียบร้อย สวยงามตรงตามแบบของดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

ผ้าขาม้าร้อยสี

ผ้าขาวม้าร้อยสี

ลวดลายของผ้าขาวม้าร้อยสีจะมีความสวยงามโดดเด่นด้วยสีเส้นที่หลากหลายสี และเนื้อผ้าที่ชิดแน่นกันตลอดทั้งผืน ทักษะเชิงช่างชั้นสูงในการสร้างสรรค์ลวดลายของ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” ฝีมือนางหมากบอยู่ที่ความชำนาญในการแทรกลวดลายต่าง ๆ ด้วยเทคนิคการทอยกลาย โดยผ้าขาวม้าทุกผืนที่ทอด้วยฝีมือนางหมากบจะต้องมีลายยก 1-4 แถวเสมอ เพื่อให้รู้ว่าผ้าผืนนั้นเป็นผ้าทอด้วยมือของช่าง ซึ่งกล่าวได้ว่ามีเพียงผ้าขาวม้าบ้านหนองขาวเท่านั้นที่มีการแทรกการทอยกลายเข้าไปในการทอผ้าขาวม้า ถือเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ที่สร้างชื่อเสียงให้แก่นางหมากบ จวบจนถึงปัจจุบัน

ผ้าขาวม้าร้อยสี

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่นของผ้าขาวม้าร้อยสีฝีมือนางหมากบ คือ มีสีสดใส หลากหลายสี สัน ลวดลายแปลกตา เนื้อผ้าจะมันวาวคล้ายผ้าไหม ดูแลรักษาง่าย ซักรีดตามปกติ ไม่ยืดไม่หด สีไม่ตก สวมใส่สบาย ไม่อบร้อน มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน ผลงานที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับนางหมากบ คือ “ผ้าขาวม้าร้อยสี ลายตาจ๊ก” ซึ่งเป็นผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ของนางหมากบซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยจะมีการยกลายผ้าตลอดทั้งคืน ลวดลายตาจ๊กเป็นผลงานที่นางหมากบภาคภูมิใจจากการที่ใช้ทักษะและฝีมือที่สั่งสมมาอย่างยาวนานทำให้ได้ผลงานที่ได้มีความ สวยงาม เรียบร้อย และเป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้แก่นางหมากบมาจนถึงปัจจุบัน

ผ้าขาวม้าร้อยสี

ผ้าขาวม้าร้อยสี

การถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาผลงาน

นางหมากบ มุ่งมั่นอุทิศตนในการถ่ายทอดวิชาความรู้การทำผ้าขาวม้าร้อยสีให้แก่เด็กนักเรียนอยู่เสมอ โดยจะมีการเปิดสอนการทอผ้าขาวม้าร้อยสีที่วัดโบสถ์ ซึ่งเป็นวัดในหมู่บ้านหนองขาวเพื่อให้ความรู้และสอนเทคนิคขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่เด็กนักเรียนในชุมชนอย่างไม่หวงวิชา เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่สืบทอดการทอผ้าขาวม้าร้อยสีของบ้านหนองขาวต่อไป แต่เนื่องจากปัจจุบันด้วยอายุที่มากขึ้นและปัญหาด้านสุขภาพทำให้นางหมากบ ไม่ได้ไปฝึกสอนเด็กนักเรียนด้วยตนเองได้ในทุกครั้ง แต่ยังคงให้ครูท่านอื่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านทอผ้าขาวม้าร้อยสี ไปเป็นวิทยากรสอนเด็ก โดยหวังจะให้เด็กรุ่นใหม่เป็นผู้สืบทอดการทอผ้าขาวม้าร้อยสี อันเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของบ้านหนองขาวต่อไป

ในด้านการพัฒนาผลงาน นางหมากบยังคงอนุรักษ์กระบวนการสร้างสรรค์การทอผ้าขาวม้าร้อยสีแบบโบราณที่มีการตกทอดมาจากบรรพบุรุษโดยไม่มีการเพิ่มเติมหรือพัฒนาในส่วนใดเลย เพราะอยากให้ผลงานผ้าขาวม้าร้อยสีมีเอกลักษณ์เช่นเดียวกับของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์มากที่สุด